

Sociale verkiezingen VOOR DUMMIES

Jij werkt in een bedrijf van de metaalsector en hoort sinds kort het woord 'sociale verkiezingen' fluisteren in de wandelgangen en op de werkvloer? Hier en daar verschijnen rode affiches en ander drukwerk die langzaam maar zeker hun plekje veroveren ad valvas en die stuk voor stuk gewag maken van diezelfde mysterieuze term ...? Wel, het lijkt erop dat ook in jouw bedrijf sociale verkiezingen worden gehouden tussen 9 en 22 mei en dat de verkiezingscampagne ook bij jou op de vloer is losgebarsten.

Sociale verkiezingen: wat zijn ze, waartoe dienen ze en wat betekenen ze voor de metaalarbeid(st)er? Dit ABC houdt het vierjaarlijks fenomeen genaamd sociale verkiezingen tegen het licht. Zodanig dat je de komende maanden niet omvergeblazen wordt door verkiezingsjargon.

Ons ABC

A ANPLAKKING

Op welbepaalde momenten in de kiesprocedure moet belangrijke info, zoals de datum van de verkiezingen en de kandidatenlijsten, officieel worden aangeplakt op verschillende plaatsen in de onderneming. De aanplakking kan vervangen worden door het ter beschikking stellen van een elektronisch document, voor zover alle werknemers hiertoe toegang hebben tijdens hun normale werkuren.

Weigert de werkgever de kandidatenlijst aan te plakken, dan moet de werknemer of zijn vakorganisatie een klacht indienen, anders loopt hij het risico niet beschermd te zijn tegen ontslag.

B BESCHERMING

Wie opkomt bij de sociale verkiezingen, is beschermd tegen ontslag, discriminatie en overplaatsing. De bescherming van kandidaten start al op X-30 (tussen 10 en 23 januari 2016). Dit is dus 30 dagen voor de officiële aanplakking van de verkiezingsdatum (dag X). Kandidaten zijn beschermd nog vóór het indienen van de kandidatenlijsten. De lijsten moeten door de vakbonden pas ten laatste op X+35 ingediend worden. Toekomstige kandidaten zijn dus beschermd nog voor ze officieel kandidaat zijn.

Deze periode van 65 dagen (van X-30 tot X+35) waarin alle kandidaten beschermd zijn, zonder dat de werkgever weet wie al dan niet kandidaat zal zijn, wordt de 'occulte periode' genoemd. Gedurende deze periode is in de praktijk elke werknemer potentieel beschermd tegen ontslag. De bedoeling is te vermijden dat een werkgever een werknemer ontslaat, enkel en alleen omdat hij vermoedt dat die werknemer op de lijst zal gaan staan (een beschermde werknemer is veel moeilijker en duurder om te ontslaan dan een niet-beschermde werknemer). De bescherming duurt in het algemeen vier jaar, tot aan de volgende sociale verkiezingen. En dit ongeacht het feit of je wel of niet verkozen bent. Enkel wanneer je twee verkiezingen op rij niet verkozen bent, bedraagt de bescherming slechts 2 jaar.

C CPBW

Het CPBW of het comité voor preventie en bescherming op het werk is een overlegorgaan, zoals de OR of ondernemingsraad. Het werkterrein van het CPBW is de veiligheid en gezondheid van de werknemers - arbeidsongevallen en beroepsziekten voorkomen - en ook het milieu binnen en buiten de onderneming. In een bedrijf met minstens 50 werknemers, kunnen verkiezingen gehouden worden voor het CPBW.

D REMPEL

De kiesdrempel bepaalt of er bij jou in het bedrijf al dan niet sociale verkiezingen worden gehouden. Een OR moet opgericht worden in alle ondernemingen waar gewoonlijk gemiddeld tenminste 100 werknemers zijn tewerkgesteld. Een CPBW moet opgericht worden in alle ondernemingen waar gewoonlijk gemiddeld ten minste 50 werknemers zijn tewerkgesteld.

E EFFECTIEF/ PLAATSVERVANGEND LID

Bij de telling van de stemmen zijn er drie mogelijkheden:

- Er staan evenveel kandidaten op de lijst dan er effectieve mandaten zijn: alle kandidaten zijn verkozen en krijgen een effectief mandaat
- Er staan minder kandidaten op de lijst dan er effectieve mandaten zijn: alle kandidaten zijn verkozen en krijgen een effectief mandaat
- Er staan meer kandidaten op de lijst dan er effectieve mandaten zijn: de kandidaten met het hoogste aantal stemmen zijn verkozen, rekening houdend met de verdeling van de uitgebrachte lijststemmen.

Het aantal plaatsvervangers is gelijk aan het aantal effectief verkozenen, als er voldoende kandidaten waren. De aanwijzing van

plaatsvervangende leden gebeurt op precies dezelfde wijze als voor de effectieven, maar te beginnen met de eerste van de niet-verkozen kandidaten in de volgorde waarop ze op de lijst staan.

ELEKTRONISCH STEMMEN

Elektronisch stemmen doe je in een stembureau. Het is nooit mogelijk om te stemmen van thuis uit of vanuit je werkpost, via een smartphone of een laptop met internetverbinding. Net zoals een stemming 'op papier' moet bij elektronisch stemmen altijd een materieel stembureau worden ingericht, met een voorzitter, een secretaris, bijzitters en getuigen. Voor meer informatie over de voor- en de nadelen van elektronisch stemmen, lees dit artikel.

<http://www.abvvmetaal.be/nieuws-brief/2291-drie-dingen-die-je-moet-weten-over-elektronisch-stemmen>

GELDIGE STEM

Er zijn twee manieren om geldig te stemmen:

- Met een LIJSTEM bovenaan de lijst: je geeft als kiezer dan aan dat je het eens bent met de volgorde van de kandidaten;
- Met een KOPSTEM door te stemmen op één of meerdere kandidaten [van dezelfde lijst](#). In dit tweede geval mag de kiezer maximaal evenveel stemmen uitbrengen als er [effectieve](#) mandaten zijn.

JONGERENVERKIEZINGEN

Als er in de onderneming op de dag van de aanplakking ten minste 25 werknemers zijn die jonger dan 25 jaar zullen zijn op de dag van de verkiezingen (los van het feit of ze arbeider of bediende zijn), dan wordt er een afzonderlijk kiescollege voor jongeren opgericht.

De kandidaten voor het jongerenkiescollege moeten minstens 16 en maximaal 25 jaar zijn.

KIESKALENDER

De wetgever heeft bepaald dat de kiesperiode loopt van 9 tot 22 mei 2016 en dat de verkiezingsdag moet vallen in deze periode (bepaald op bedrijfs- of sectorniveau). De 150 dagen die aan de effectieve verkiezing vooraf gaan, zijn strikt ingepland in een wettelijke kalender, de kieskalender.

KANDIDAAT

Wie kan zich kandidaat stellen?

- je bent werknemer met een arbeids- of leerovereenkomst, of gelijkgesteld met een werknemer (bijvoorbeeld in beroepsopleiding);
- je bent ten minste 18 jaar en jonger dan 65, maar de kandidaten voor het jongerenkiescollege moeten minstens 16, en maximaal 25 jaar zijn;
- je mag geen deel uitmaken van het leidinggevend personeel;
- je mag niet als preventieadviseur verbonden zijn aan de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk;
- je mag ook geen vertrouwenspersoon zijn;
- je hebt voldoende anciënniteit:
 - sinds minstens 6 maanden ononderbroken tewerkgesteld zijn in de juridische entiteit waar de onderneming toe behoort of in de technische bedrijfseenheid;
 - in 2015 gedurende tenminste 9 maanden tewerkgesteld zijn tijdens meerdere periodes in de juridische entiteit waar de onderneming toe behoort of in de technische bedrijfseenheid;
- je moet behoren tot de categorie waarvoor je kandidaat bent (arbeiders, bedienden, jongeren of kaders);
- je moet behoren tot de technische bedrijfseenheid waarvoor je kandidaat bent.

- Een werknemer kan kandidaat zijn voor het CPBW, voor de OR of voor allebei. Kandidaten worden voorgedragen door een van de drie vakbonden.

KIEZERSLIJST

Er zijn drie voorwaarden om te mogen stemmen en dus op de kiezerslijst te verschijnen:

- Je behoort niet tot het leidinggevend personeel
- Je bent ten minste drie maanden tewerkgesteld zijn op datum van de verkiezingen
- Je werkt met een arbeidsovereenkomst of leerovereenkomst (of hiermee gelijkgesteld).

Er moeten aparte kiezerslijsten worden opgesteld voor arbeiders, bedienden, jongeren (als er op de dag van de aanplakking minstens 25 werknemers zijn die jonger dan 25 jaar zullen zijn op de dag van de verkiezingen) en kaderleden (als er minstens 15 kaderleden zijn, en enkel voor de OR).

De voorlopige kiezerslijsten kunnen betwist en verbeterd worden. Op dag X+28 worden ze definitief.

Wie na het afsluiten van de definitieve kiezerslijsten niet op de lijst voorkomt, kan niet deelnemen aan de sociale verkiezingen. Wie op de definitieve kiezerslijst staat, mag deelnemen aan de verkiezingen, ook al voldoet hij niet aan de kiesvoorwaarden.

KIESCOLLEGE

Een kiescollege is de indeling van de kiezers met het oog op de stemming. Er kunnen één of meerdere afzonderlijke kiescolleges zijn. Het kan ook zijn dat een gemeenschappelijk kiescollege wordt opgericht. Er worden afzonderlijke kiescolleges voor arbeiders en bedienden samengesteld wanneer het aantal bedienden in een onderneming waar hoofdzakelijk arbeiders tewerkgesteld zijn ten minste 25 bedraagt. Hetzelfde geldt wan-

neer in een onderneming waar hoofdzakelijk bedienden werken het aantal arbeiders ten minste 25 bedraagt.

Er zijn ook twee speciale situaties:

- Als er in de onderneming ten minste 25 jongeren werken (los van het feit of ze arbeider of bediende zijn), dan wordt er een afzonderlijk kiescollege voor jongeren opgericht (gldt voor OR en CPBW);
- (Enkel) voor de verkiezing van de OR wordt een afzonderlijk kiescollege voor de kaderleden opgericht als er ten minste 15 kaderleden werken. Zijn er minder dan 15, dan stemmen ze mee met de bedienden.

O PROEPINGSBRIEF

De werkgever roept aan de hand van een oproepingsbrief de kiezers op om deel te nemen aan de verkiezingen. De brief moet hen ten laatste 10 dagen vóór de dag van de verkiezingen worden overhandigd of bezorgd.

O R

De OR of ondernemingsraad is een overlegorgaan, zoals het CPBW of het comité voor preventie en bescherming op het werk. In een bedrijf met minstens 100 werknemers, kunnen verkiezingen gehouden worden voor de OR. In de OR moet de directie aan de vertegenwoordigers van de werknemers uitleg verschaffen, verantwoording afleggen en alle zaken uitdiepen die een collectief karakter hebben. Over een aantal zaken wordt er zelfs beslist in de OR.

P ROCEDURE

De wetgeving verplicht alle bedrijven om de kiesprocedure na te leven en een aantal duidelijk bepaalde verrichtingen uit te voeren op vooraf bepaalde data (de kieskalender). Alle bedrijven moeten afhankelijk van de

eigen kieskalender dezelfde etappes doorlopen. Deze etappes lopen door tot aan de dag van de verkiezingen en de installatie van de OR en het CPBW.

S TEMBUREAU

In principe wordt er per kiescollege één stembureau opgericht. De OR en het CPBW (of de werkgever) mogen meerdere bureaus per kiescollege samenstellen. In het stembureau vindt de stemming plaats: dat is in lokalen die door de werkgever ter beschikking worden gesteld. Het stembureau of de stembureaus moeten zo worden ingericht dat het geheim van de stemming gegarandeerd is. Het stembureau is samengesteld uit een voorzitter, bijzitters en kiesgetuigen. Na het afsluiten van de stemverrichtingen telt het stembureau de stemmen.

S TEMMEN PER BRIEF

De beslissing over de mogelijkheid om te stemmen per brief moet ten laatste op X+56 genomen zijn. Per brief stemmen wordt slechts in een bepaalde situaties toegestaan. De kiezer die per brief stemt, moet zijn stembrief opsturen of (laten) afgeven voor de sluiting van de stemming. Hij of zij steekt zijn stembrief in een eerste blanco omslag en daarna in een tweede omslag met daarop het adres van het stembureau. Stemmen per brief zijn ongeldig als de biljetten na sluitingstijd binnenkomen, er een handtekening op een enveloppe ontbreekt of de kiezer ook al is komen stemmen in een stembureau.

T BE

Een TBE of technische bedrijfseenheid stemt overeen met elk van de afzonderlijke vestigingen van een onderneming, die zich onderling kenmerken door een bepaalde economische en sociale zelfstandigheid ten opzichte van de juridische entiteit van die on-

derneming (bijv. vzw, NV, BVBA, ...). Sociale verkiezingen worden georganiseerd op het niveau van de TBE. Het aantal TBE's binnen een onderneming wordt paritair bepaald.

W ERKNEMERS-AFVAARDIGING

Bij de sociale verkiezingen brengen de werknemers een stem uit om de werknemersafvaardiging te kiezen: wie mag hen vertegenwoordigen tegenover de werkgever in de OR en het CPBW?

X

In de kieskalender of –procedure wordt gebruik gemaakt van de letter X voor de dag waarop de datum van de verkiezingen wordt aangeplakt in de onderneming. Die datum ligt 90 dagen vóór Y. Daarbij wordt er geteld in kalender- en niet in werkdagen. X is een van de spildata van de SV: alle verrichtingen van de kieskalender verhouden zich tot X of Y.

Y

In de kieskalender of –procedure wordt gebruik gemaakt van de letter Y voor de datum en dus de dag van de verkiezingen. Hij komt 90 dagen na X. Daarbij wordt er geteld in kalender- en niet in werkdagen. Y is een van de spildata van de SV: alle verrichtingen van de kieskalender verhouden zich tot X of Y.

